

Upute za izradu Psihologijskog praktikuma na Studiju psihologije Sveučilišta u Mostaru

Psihologijski praktikum treba biti pisan u obliku prijedloga nacrtu istraživanja. Sljedeći tekst ukazuje na obveze studenata u postupku odabira teme i pisanja prijedloga nacrtu istraživanja.

POSTUPAK PRIJAVE TEME PSIHOLOGIJSKOG PRAKTIKUMA

Prvi korak prilikom izrade prijedloga nacrtu istraživanja je da student mentoru predloži temu/područje istraživanja. Nakon toga mentor podnosi Vijeću Studija psihologije prijavu za odobrenje teme pismenim i/ili elektronskim putem. Prijava teme podnosi se najkasnije do kraja nastave u zimskom semestru tekuće akademske godine. Vijeće Studija psihologije razmatra prijavu teme i daje suglasnost o prihvatanju teme.

SADRŽAJ PRIJEDLOGA NACRTA ISTRAŽIVANJA

Prijedlog nacrtu istraživanja treba sadržavati sljedeće cjeline:

1. Naslov rada

Naslov rada treba sadržavati glavne varijable istraživanja i po mogućnosti njihov međusobni odnos. Prema APA standardima, preporuka je da naslov ne sadrži više od 12 riječi.

2. Uvod

Uvod treba biti kratak i jasan prikaz problema. U njemu se navode teorijski radovi i empirijska istraživanja koja se bave predmetom istraživanja kandidata. Nakon opisa teorijske podloge rada te obrazloženja aktualnih relevantnih spoznaja, nužno je eksplicirati razloge za predloženo istraživanje.

Pri upućivanju na tuđe tekstove, kao i pri njihovu citiranju, radi ekonomičnosti i preglednosti potrebno je koristiti sljedeći način:

- Izvor treba navesti u tekstu, a ne u bilješkama.
- Referenca se stavlja u zagrade i sadrži prezime autora, godinu izdanja i, ako je riječ o citatu, broj stranice; na primjer: (Petz, 1992) ili (Petz, 1997, 250). Ako rad ima dva autora, treba navesti oba, na primjer: (Kaplan i Sadock, 1998). U slučaju zajedničkog rada trojice ili više autora koristi se oblik “i suradnici”, na primjer: (First i sur., 1997).
- Sve reference u tekstu navode se kao i prvi put, odnosno ne koriste se oblici poput “ibid.”, “op.cit.”, “loc.cit.” i slično.

3. Ciljevi/problemi istraživanja

Cilj je kratak opis svrhe istraživanja. Cilj istraživanja usko je povezan s problemom/ima istraživanja. Nakon cilja istraživanja ukratko, u nekoliko rečenica, u formi pitanja, treba predstaviti probleme istraživanja. Znanstveni problem istraživanja jest neka činjenica, pojava, fenomen, koja nije istražena/provjerena ili proturječi postojećim teorijama, raspoloživom znanju, pretpostavkama i/ili očekivanjima. Probleme istraživanja je nužno navoditi pod rednim brojem. Evo nekoliko primjera:

1. *Utvrđiti postoje li razlike u stavovima mladića i djevojaka o stereotipima spolnih uloga.*
2. *Utvrđiti postoji li povezanost stavova o različitim spolnim ulogama i stavova o nasilju u partnerskim odnosima.*

4. Hipoteze istraživanja

Hipoteza je pretpostavka ili tvrdnja o nekom fenomenu koja se može dokazati ili opovrgnuti. Dobra ili valjana hipoteza je ona hipoteza koja je provjerljiva pravilima, zakonitostima, procedurama, postupcima metodologije znanstvenoga istraživanja.

Uz svaki pojedini problem potrebno je navesti jasne hipoteze utemeljene na podacima iz literature. Hipoteze trebaju biti postavljene u prezentu i uključivati varijable i populaciju na koju se odnose. Za svaku hipotezu trebalo bi navesti teorijsku osnovu ili prethodna istraživanja koja su se bavila navedenim odnosom, a ako takvih nema, predstaviti „logična“ obrazloženja. Jedan znanstveni izvještaj ne bi trebao imati više od 6 hipoteza. Primjer hipoteza istraživanja:

- H 1. *Djevojke imaju egalitarnije stavove u svim ispitivanim područjima od mladića.*
H 2. *Postoji povezanost stavova o različitim spolnim ulogama i stavova o nasilju u partnerskim odnosima - pojedinci koji imaju tradicionalniji stav prema spolnim ulogama imaju i ekstremniji stav prema nasilju u partnerskim odnosima*

5. Metode istraživanja

Kandidat treba navesti sve znanstvene metode koje će koristiti u svom znanstvenom istraživanju i pomoću kojih će pokušati ostvariti svrhu i ciljeve istraživanja, odgovoriti na postavljene znanstvene probleme i dokazati postavljene znanstvene hipoteze. Metode se prikazuju tako da se čitatelju omogući ponavljanje opisana istraživanja. Metodologija istraživanja sadrži tri cjeline: 1. Ispitanici, 2. Mjerni instrumenti i 3. Postupak i etički aspekti istraživanja.

U poglavlju *Ispitanici* kandidat mora opisati uzorak ispitanika (npr. broj ispitanika, način odabira ispitanika).

Poglavlje koje se odnosi na *Mjerne instrumente* uključuje opis predviđenih instrumenata/materijala za istraživanje i njihovih psihometrijskih karakteristika.

Poglavlje *Postupak i etički aspekti istraživanja* je opis načina i konteksta u kojem se prikupljaju podaci (npr. korištenje latinsko-grčkog kvadrata, raspodjela sudionika po skupinama, uvjeti provođenja ispitivanja). Kandidat mora navesti na koji način će sudionici prije istraživanja biti upoznati s ciljem istraživanja. (Ukoliko se mora prikriti cilj, posebno

pojasniti zašto i kako će kandidat smanjiti štetu nastalu zbog zavaravanja sudionika). Potrebno je pojasniti dijelove informacije koju je kandidat dao sudionicima (osim cilja, navesti da je sudjelovanje dobrovoljno, da su u mogućnosti u bilo kojem trenutku odustati, ukoliko im istraživanje izazove stres – predložiti besplatno savjetovalište ili neku drugi kontakt). Također, ukoliko kandidat u istraživanju ide na neku posebnu okolnost - npr. potrebni su sudionici koji su ljetovali na moru ove godine, kandidat treba pojasniti kako će izbjeći da oni sudionici koji nisu bili na moru ne budu u nelagodnoj situaciji, te kako će riješiti problem što će oni raditi tijekom ispunjavanja tih upitnika. Bitno je to riješiti na način da se ne mora nitko od tih sudionika javljati i izlagati nelagodi i da sve upute budu unaprijed pripremljene i u sklopu materijala za istraživanje koji se daju sudionicima napisane.

6. Predviđene statističke analize podataka

Za svaki problem istraživanja nužno je navesti predviđenu statističku obradu podataka. Primjer:

Razdiobe varijabli ispitat će se Kolmogorov-Smirnovljevim testom. Numerički podatci bit će opisani odgovarajućim mjerama sredine i raspršenja s obzirom na razdiobu. Kategorički podatci bit će predstavljeni apsolutnim i relativnim frekvencijama. Procjene parametara bit će ocijenjene 95% rasponom pouzdanosti.

Povezanost numeričkih varijabli bit će ocijenjena Pearsonovim koeficijentom korelacije r u slučaju normalno raspodijeljenih varijabli. Za ocjenu povezanosti varijabli koje nisu normalno raspodijeljene ili su ordinalne koristit će se Spearmanov koeficijent korelacije.

Za ocjenu povezanosti prediktorskih varijabli s kriterijskom varijablom bit će korišteni odgovarajući modeli multivarijatne regresije i logističke regresije.

Razlike između dva mjerenja bit će testirane testom simetrije za nominalne varijable, a testom predznaka za ordinalne varijable.

Obrada podataka bit će učinjena pomoću statističkog programa SPSS za Windowse (inačica XXXX, SPSS Inc., Chicago, IL, SAD). Za ocjenu značajnosti dobivenih rezultata koristit će se razina značajnosti 0.05.

7. Očekivani znanstveni i/ili praktični doprinos istraživanja

Kandidat mora jasno odrediti i doprinos znanstvenog istraživanja. Doprinos istraživanja određuje se s obzirom na fokus, širinu, argumentiranost rasprave i odnos prema obrađenosti teme. Doprinos se određuje u istraživačkom i praktičnom smislu. Očekivani istraživački doprinos mora sadržavati neobjavljene rezultate izvornog znanstvenog istraživanja odnosno uključivati značajna i originalna zapažanja koja će biti kritički vrednovana. Praktični doprinos predstavlja korištenje dobivenih rezultata s fokusom na primjenu u praksi.

8. Literatura

U popisu literature (bibliografiji), koji se navodi na kraju rada, treba navesti pune podatke o svim djelima koja se spominju u referencama. Radovi se navode abecednim redom prema prezimenima autora i kronološkim redom za radove istog autora. Ako se navodi više radova istog autora, koji imaju istu godinu izdanja, treba i razlikovati slovima (a, b, c itd.) iza godine izdanja. U slučaju zajedničkog rada više autora, u popisu literature ne koristi se oblik “i suradnici”, nego se navode svi autori.

Popis literature treba izraditi prema dolje navedenim primjerima:

1. Fajgelj, S. (2009). *Psihometrija. Metod i teorija psihološkog mjerenja*, Centar za primenjenu psihologiju.
2. Beograd.Petz, B. (2007). *Osnovne statističke metode za nematematičare*, Naklada Slap, Jastrebarsko.
3. Tabachnick, B. G., Fidell, S. A. (2007). *Using Multivariate Statistics*, Allyn and Bacon, Boston.
4. Galić, S. (1998): Povezanost rezultata u Bentonovim testovima i rezultatima na Obojenim progresivnim matricama u djece. *Suvremena psihologija*, 1, 61-72.

Popis svih ostalih literaturnih navoda mora biti usklađen s preporukama Američke psihološke udruge koje su objavljene u: Publication Manual of the American Psychological Association, Sixth Edition, Washington: American Psychological Association, 2010.

[http://www.hse.ru/data/2013/12/06/1336424472/APA%20Manual%206th%20Edition%20\(1\).pdf](http://www.hse.ru/data/2013/12/06/1336424472/APA%20Manual%206th%20Edition%20(1).pdf)

Tehničke upute pisanja Psihologijskog praktikuma:

Tekst prijedloga nacрта istraživanja treba u načelu imati od 4000 do 5000 znakova. Tekst se piše pismom Times New Roman, veličine 12 tipografskih točaka (points, pt) uz prored 1,5. Odlomci moraju biti poravnani s lijeve i desne strane, a prvi red svakog odlomka treba uvući za 1,25 cm. Rubovi (margine) stranice su svi jednaki, veličine 2,5 cm.

Prijedlog nacрта istraživanja mora biti napisan **hrvatskim standardom, primjerenim stilom.**